

آینده صلح

سید محمد حسینی یگانه - رضا فتحی

انتشارات اطلاعات
تهران - ۱۳۹۶

www.ketab.ir

سرشناسه:	حسینی یگانه، سیدمحمد، ۱۳۴۴-
عنوان و نام پدیدآور:	آینده صلح / سیدمحمد حسینی یگانه
مشخصات نشر:	تهران: اطلاعات، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری:	۲۸۰ ص.: مصور، جدول، نمودار
شابک:	978-600-435-084-6
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	نفت - صنعت و تجارت - جنبه های نظامی - تاریخ - قرن ۲۱م.
موضوع:	Petroleum industry and trade - Military aspects - History - 21st century
موضوع:	دخالت (حقوق بین الملل)
موضوع:	Intervention (International Law)
موضوع:	سیاست جهانی - قرن ۲۱م. - آینده نگری
موضوع:	World politics - 21st century - Forecasting
موضوع:	صلح - آینده نگری
موضوع:	Peace - Forecasting
موضوع:	نفت - ایران - صنعت و تجارت - جنبه های اقتصادی - تاریخ - قرن ۱۴
موضوع:	Petroleum industry and trade - Iran - Economic aspects - History - 20th century
موضوع:	ایالات متحده - روابط خارجی - ایران
موضوع:	United States - Foreign relations - Iran
موضوع:	ایران - روابط خارجی - ایالات متحده
موضوع:	Iran - Foreign relations - United States
شناسه افزوده:	فتحی، رضا، نویسنده هم کار
شناسه افزوده:	مؤسسه اطلاعات
رده بندی کنگره:	۱۳۹۶ ی ۸۵ ح ۵ / ۵ / ۹۵۶۰ HD
رده بندی دیویی:	۳۵۵ / ۰۳۳
شماره کتابشناسی ملی:	۵۰۴۱۳۱۷

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شمارهی پستی ۱۵۴۹۹۵۳۱۱
تلفن: ۲۹۹۳۳۵۵۶
فروشگاه مرکزی: تهران، بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۳۳۸۶
فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۴۰۷۳۴

آینده صلح

نوشته سیدمحمد حسینی یگانه - رضا فتحی

حروف نگار: زهره حلوایی
طراح جلد: رضا گنجی
صفحه آرا: رحیم رضایی
حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۹۶
قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۵-۰۸۴-۶ ISBN: 978-600-435-084-6

Printed in Iran همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۳	مقدمه.....
۱۳	صلح چیست؟.....
۲۳	فصل اول / شاخص صلح جهانی.....
۲۴	مؤسسه اقتصاد و صلح.....
۲۵	رتبه‌بندی شاخص صلح.....
۲۶	اندازه‌گیری وضعیت صلح.....
۲۷	بررسی روندهای صلح جهانی.....
۲۸	توزیع نابرابر صلح در جهان.....
۲۹	وضعیت بدتر اقدامات تروریستی.....
۲۹	افزایش جرایم.....
۳۰	توزیع جمعیتی صلح.....
۳۲	بودجه نظامی.....
۳۲	اطلاعات بودجه نظامی.....
۳۳	بودجه نظامی کل جهان.....
۳۴	بودجه نظامی جمهوری اسلامی ایران.....
۳۵	بودجه نظامی ایالات متحده آمریکا.....
۳۶	رقم واقعی بودجه آمریکا!.....
۳۶	رشد بودجه نظامی آمریکا.....
۳۸	بودجه نظامی چین، روسیه و عربستان.....

۴۱	فصل دوم / محدودیت‌های رشد اقتصادی
۴۳	سیستم اقتصادی ما
۴۴	منبع و چاهک
۴۵	فرآورده‌ها
۴۷	رد پای زیستی
۴۷	محاسبه رد پای زیستی
۴۸	آخرین وضعیت رد پای زیستی
۵۰	رشد جمعیت جهان
۵۱	نظریه‌گذار برجسته
۵۲	جمعیت بیشتر، فقر بیشتر
۵۳	رشد نابرابر
۵۳	جمعیت گرسنگان
۵۴	اختلاف درآمد
۵۵	شکاف رفاه
۵۶	توزیع هرمی ثروت
۵۸	یک سؤال اساسی
۵۹	گذر از ظرفیت و فروپاشی
۶۰	محدودیت منبع‌ها و چاهک‌ها
۶۲	منابع تجدیدپذیر
۶۲	غذا، زمین، خاک
۶۶	آب
۶۸	جنگل‌ها
۷۱	گونه‌های حیات وحش و خدمات زیست‌بوم
۷۲	منابع انرژی
۷۲	سوخت‌های فسیلی
۷۶	انرژی‌های تجدیدپذیر
۷۷	مواد خام
۷۹	چاهک‌های جذب آلودگی و پسماندها
۸۳	زندگی با استفاده از سرمایه، نه درآمد
۸۵	فصل سوم / چشم‌انداز تحولات آینده جهان
۸۶	تاریخچه مطالعات «تحول عظیم»
۸۶	گروه سناریوی جهانی

۸۸	مبانی نظری پایداری
۸۹	محرکهای جامعه
۸۹	ناحیه‌بندی کشورهای جهان
۸۹	شاخصهای اصلی و فرعی
۹۰	شبیه‌سازی رایانه‌ای
۹۱	وضع موجود جهان
۹۱	سناریوهای آینده جهان
۹۱	عوامل تصمیم‌گیری در سناریوهای چهارگانه
۹۲	نگرش بازاری
۹۳	اصول حاکم سیاسی
۹۴	جهان نظامی
۹۵	تحول عظیم
۹۶	روند همزمان سناریوها
۹۶	مقایسه شاخصها در سناریوهای چهارگانه
۹۸	شاخص کیفیت پیشرفت
۱۰۰	خطرات تداوم وضع موجود
۱۰۱	تصویری از آینده نگرش بازاری
۱۰۲	ریسک‌های نگرش بازاری
۱۰۳	نتیجه‌گیری نهایی
۱۰۴	ترسیم آینده
۱۰۵	وضعیت صلح در آینده
۱۰۵	ضرورت یک نگرش جدید
۱۰۹	فصل چهارم / زوال نفت
۱۱۰	قله تولید نفت
۱۱۱	اهمیت قله نفت
۱۱۳	تاریخچه مطالعات قله نفت
۱۱۴	تحلیل آژانس بین‌المللی انرژی
۱۱۵	گزارشهای زوال نفت
۱۱۵	گزارش مرکز تحلیل زوال نفت انگلیس
۱۱۸	هشدارهای کالین کمپل
۱۱۸	شواهد ماتيو سیمونس
۱۲۰	محدودیت فیزیکی

۱۲۰	تصویری ساده از تولید پس از «قله نفت»
۱۲۱	وضعیت کنونی تولید نفت
۱۲۳	چشم انداز اقتصادی
۱۲۴	وضعیت اقتصادی تقاضای نفت
۱۲۵	فقدان زمانبندی انتقال سیستم انرژی
۱۲۶	ریسک تغییر سیستم انرژی
۱۲۶	کاهش سریع تر صادرات نفت در مقابل تولید
۱۲۷	سقوط جایگزین کاهش صادرات نفت
۱۲۸	ریسک های دولت
۱۲۹	ریسک های بخش تجاری
۱۳۰	جمع بندی
۱۳۳	فصل پنجم / وارثان رتبه های برتر نفت
۱۳۴	بررسی موردی وارثان مشهور و نامشهور مختلف
۱۳۵	تهاجم نظامی؛ تجربه ژاپن ۱۹۴۵-۱۹۱۸
۱۳۵	سودای تسلط بر منابع
۱۳۶	اولویت منابع نفت
۱۳۸	مهاجمان نظامی
۱۳۸	تحکیم دیکتاتوری؛ تجربه کره شمالی دهه ۱۹۹۰
۱۳۸	قحطی بزرگ
۱۳۹	نفت یا پاشنه آشیل
۱۴۰	پیامدهای ثانویه قحطی نفت
۱۴۰	پایداری غیر اخلاقی
۱۴۱	دیکتاتور ها
۱۴۲	تطبیق اجتماعی - اقتصادی؛ کوبا، دهه ۱۹۹۰
۱۴۲	اعلام وضعیت اضطراری
۱۴۲	اقدامات دولت و مردم
۱۴۳	کشاورزی شهری
۱۴۴	الگوی اجتماعی - اقتصادی
۱۴۵	سرنوشت کشورها بعد از قله نفت
۱۴۵	قواعد اصلی
۱۴۶	تغییر انرژی
۱۴۷	جنوب آمریکا

۱۴۹.....	بحرانهای مشابه، واکنشهای متضاد.....
۱۵۰.....	ایالات متحده آمریکا.....
۱۵۰.....	آمریکای لاتین.....
۱۵۱.....	اروپای غربی و ژاپن.....
۱۵۲.....	کشورهای فقیر.....
۱۵۲.....	صادرکنندگان نفت.....
۱۵۵.....	فصل ششم / آمریکا و مداخلات نظامی.....
۱۵۶.....	تاریخچه مداخلات نظامی آمریکا.....
۱۵۶.....	نظریه واقع گرایی.....
۱۵۷.....	مداخله بشروستانه.....
۱۵۸.....	سوابق دخالتهای نظامی آمریکا.....
۱۵۸.....	سطح بندی منافع ملی آمریکا.....
۱۵۹.....	جنگ پیشگیرانه.....
۱۵۹.....	سیاستهای جدید نفتی آمریکا.....
۱۶۰.....	هژمونی.....
۱۶۱.....	اهمیت امنیت انرژی.....
۱۶۲.....	پروژه قرن آمریکایی جدید.....
۱۶۲.....	سؤال اصلی در قرن آمریکایی.....
۱۶۳.....	خلیج فارس و جنگ ۲۰۰۳ عراق.....
۱۶۵.....	توجیهات واشنگتن.....
۱۶۵.....	اعتراف میچر.....
۱۶۶.....	خروج صوری از عراق.....
۱۶۷.....	حضور نظامی در خلیج فارس.....
۱۶۸.....	پایگاههای نظامی در خلیج فارس.....
۱۶۸.....	اتحادیه نظامی.....
۱۶۹.....	ناوگان دریایی.....
۱۷۰.....	خط لوله سوریه.....
۱۷۲.....	تسلط بر منابع حوزه دریای خزر.....
۱۷۳.....	بزرگترین میادین جدید.....
۱۷۵.....	ظرفیت بالقوه میدانهای حوزه خزر.....
۱۷۵.....	آذربایجان و گرجستان.....
۱۷۷.....	جنگ بالکان.....

۱۷۹	جنگ افغانستان.....
۱۸۲	رویکرد استراتژیک آمریکا به نفت آفریقا.....
۱۸۲	سرمایه‌گذاری‌های بزرگ.....
۱۸۳	مقابله با تروریسم در آفریقا.....
۱۸۶	تسلط بر خطوط انتقال غرب آفریقا.....
۱۸۷	شاخ آفریقا و تنگه باب‌المندب.....
۱۸۸	آفریقا از حاشیه تا متن.....
۱۸۹	سایر اقدامات آمریکا.....
۱۸۹	خط لوله کمبیا.....
۱۹۰	حضور نظامی در فیلیپین.....
۱۹۱	لیبی و هائیتی.....
۱۹۱	حضور نظامی در شرق اروپا.....
۱۹۲	آشکار شدن راهبر آمریکا.....
۱۹۲	متغیرهای مؤثر بر مداخله نظامی آمریکا.....
۱۹۳	کره شمالی و امنیت انرژی.....
۱۹۴	آستانه هزاره سوم.....
۱۹۵	فصل هفتم / آمریکا و جنگ با ایران
۱۹۷	پیچیدگی و اختلاف نظر.....
۱۹۷	دشمنی آشکار آمریکا با ایران.....
۱۹۸	توصیف وضعیت موجود.....
۱۹۸	پیچیدگی موضوع، دلیل اختلاف نظر تحلیل‌گران.....
۲۰۰	روش تحلیل احتمال وقوع جنگ.....
۲۰۰	زمان آستانه تحمل و زمان بازگشایی.....
۲۰۱	ضربه نفتی چیست؟.....
۲۰۲	آثار کوتاه‌مدت ضربه نفت.....
۲۰۳	تعریف عددی «زمان آستانه تحمل».....
۲۰۴	جایگزینی و جبران خسارات.....
۲۰۴	مسیرهای دریایی جایگزین.....
۲۰۶	خط لوله عربستان.....
۲۰۷	خط لوله ابوظبی.....
۲۰۷	سایر خطوط لوله جایگزین.....
۲۰۷	مخازن استراتژیک.....

۲۰۹	محاسبه خسارت
۲۱۰	حجم حمل و نقل نفت تنگه هرمز
۲۱۱	افزایش نسبی قیمت نفت
۲۱۲	محاسبه زمان آستانه تحمل جهان
۲۱۴	دورنمای آینده‌ای روشن
۲۱۵	انگیزه و ریسک حمله در نگاه آمریکا
۲۱۵	نقطه نظرات مسئولان
۲۱۶	محاسبات زمان بازگشایی
۲۱۶	غرق کردن کشتی‌های نفتکش
۲۱۷	سناریوهای میزبانی
۲۱۸	نتیجه گیری تامادج
۲۱۸	میزان گستردگی جنگ
۲۱۹	میزان مقاومت اهدان استراتیجیک
۲۲۱	تحلیل وضعیت موجود
۲۲۲	افزایش بازدارندگی
۲۲۳	مسابقه تسلیحاتی
۲۲۳	دفاع غیرنظامی
۲۲۴	مقدار مقاومت
۲۲۷	فصل هشتم / چه باید کرد؟
۲۲۸	رد پای خود را «بهینه» کنیم!
۲۲۹	محاسبه رد پای زیستی
۲۲۹	چگونه زمین را نجات بدهیم؟
۲۳۰	نباید منتظر دولت‌ها بود؟
۲۳۱	رد پای زیستی من
۲۳۳	دسته‌بندی مصارف
۲۳۴	سرفصل‌های مصرف
۲۳۵	آب و پسماند
۲۳۶	مسکن و انرژی
۲۳۹	مصرف غذا
۲۴۱	نحوه رفت و آمد
۲۴۳	خرید کالا
۲۴۴	سایر خدمات

۲۴۵	یک سناریوی ساده
۲۴۷	کاهش درآمد؟
۲۴۸	رد پای بهینه یعنی مصرف بهینه
۲۴۸	سخن پایانی

ضمائم

۲۵۵	شاخصهای اندازه گیری صلح
۲۵۵	شاخصهای داخلی
۲۵۸	شاخصهای خارجی
۲۶۱	مبانی مطالعات «محدودیت رشد»
۲۶۱	خلأ نتایج به دست آمده
۲۶۲	واکنش و رخدادها
۲۶۲	ویرایش دوم و «محدودیتهای رشد»
۲۶۳	مبانی محاسباتی
۲۶۴	اهداف مطالعات «محدودیت رشد»
۲۶۷	رشد نمایی جمعیت و اقتصاد
۲۶۸	نیروی محرک: رشد نمایی
۲۶۸	ریاضیات رشد نمایی
۲۶۹	پدیده‌هایی که به صورت نمایی رشد می‌کنند
۲۶۹	رشد نمایی در جامعه
۲۷۱	سناریوهای آینده جهان
۲۷۱	سناریوهای آینده جهان
۲۷۳	شاخه‌های مختلف سناریوها
۲۷۵	شکل گیری تحول جهان
۲۷۶	چهار مسیر اصلی
۲۷۷	مراجع

مقدمه

صلح چیست؟

«صلح رسیدن به آرامش است؛ نبودن جنگ، خشونت، دشمنی و ترس از درگیری.»

در سال ۱۳۹۴ شمسی (سال ۲۰۱۵ میلادی)، هزینه‌های ناشی از خشونت و ناامنی در سراسر جهان به رقم ۱۳/۴ تریلیون دلار رسید. فقط یک‌دهم از این مبلغ برای نجات همه یک میلیارد مردم گرسنه جهان کافی است.

صلح و پایداری لازمه زندگی سالم در هر جامعه است. در سایه صلح، این فرصت را داریم که در آسایش زندگی کنیم و برای فرزندانمان رفاه، آموزش و بهداشت تأمین کنیم. در آتش جنگ اما، فرصتی برای رفاه و آسایش وجود ندارد و آینده روشنی برای فرزندانمان تصور نمی‌کنیم. صلح فقط یک کلمه نیست... جنگ فقط یک واژه نیست... جنگ یک واقعیت تلخ و نابودگر است. هنوز در بین مردم کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان، کسانی هستند که خاطرات تلخ جنگ و ناامنی را به یاد دارند. نگاهی گذرا به وضعیت مردم افغانستان، عراق و سوریه، به یادمان می‌آورد که موضوع بحث ما فقط یک واژه روزمره یا یک اصطلاح علمی نیست... این

بحث «مرگ و زندگی» است.

همه ما از خود می پرسیم که «آیا روزی خواهد رسید که همه مردم جهان در صلح و آرامش زندگی کنند؟! قطعاً پاسخ این سؤال مثبت است. همه ادیان آسمانی نوید رسیدن چنین دورانی را می دهند. حتی مکاتب غیر مذهبی هم چنین پیش بینی می کنند و دانشمندان با استفاده از شبیه سازی رایانه ای، به این نتیجه رسیده اند که اساساً راهی بجز برقراری صلح پایدار در سراسر کره زمین وجود ندارد و بقیه راه ها همگی به اضمحلال تمدن، فرهنگ و زندگی بشری می انجامد.

اما سؤال اینجاست که چرا هیچ نشانه ای از نزدیک شدن به «آرامش» در جهان دیده نمی شود؟ چرا وضعیت صلح جهانی روز به روز بدتر می شود؟

در اواسط خرداد ماه سال ۱۳۹۵، مؤسسه «اقتصاد و صلح» در گزارش خود اعلام کرد: «از سال ۱۳۸۰ تاکنون، وضعیت جهان بسیار ناآرام تر شده است.» موضوعی که تیتراژ اصلی اخبار بسیاری از برگزاری های جهان شد. در این مدت، آمار سالانه قربانیان عملیات تروریستی از ۸۲۰۶ نفر به ۳۲۷۱۵ نفر (حدود چهار برابر) و تعداد تلفات ناشی از جنگ از ۱۹۶۰۱ نفر به ۱۴۰۶ نفر (حدود پنج برابر) رسیده است. آمریکا و روسیه اخیراً اعلام کرده اند که قدرت اتمی خود را افزایش خواهند داد و کشورهای دارای سلاح هسته ای حاضر به شرکت در مذاکرات منع تسلیحات هسته ای در سازمان ملل نشدند.^۱ پس از سالها، حضور نظامی آمریکا در اروپا مجدداً تشدید

۱. خبرگزاری ایسنا ۹۶/۱/۸: آمریکا، انگلیس و فرانسه که از دارندگان اصلی تسلیحات هسته ای در زرادخانه های خود هستند از پیوستن به مذاکرات منع تسلیحات هسته ای که در سازمان ملل آغاز شد، خودداری کردند. به گزارش رویترز، «نیکو هیلی» نماینده آمریکا در سازمان ملل گفت که فرانسه، انگلیس و آمریکا در میان تقریباً ۴۰ کشوری هستند که به مذاکرات معاهده منع تسلیحات هسته ای که از روز دوشنبه در سازمان ملل آغاز شده نبیوسته اند. هیلی در مصاحبه با خبرنگاران افزود کشورهایی که از شرکت در این مذاکرات صرف نظر کرده اند در عوض به پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای (ان پی تی) متعهد هستند که سال ۱۹۷۰ به اجرا درآمد و هدف از آن جلوگیری از گسترش تسلیحات هسته ای و فناوری تسلیحات هسته ای است. مجمع عمومی سازمان ملل متحد دسامبر سال گذشته با ۱۱۳ رأی موافق، ۳۵ رأی مخالف و ۱۳ رأی ممتنع قطعنامه ای را در خصوص آغاز مذاکرات، در خصوص یک ابزار الزام آور به لحاظ قانونی برای ممنوعیت تسلیحات هسته ای تصویب کرد تا با استفاده از آن بتوان در جهت حذف کامل تسلیحات هسته ای گام برداشت و همه کشورهای عضو نیز در آن مشارکت داشته باشند. یکی از دستیاران کاخ سفید هفته گذشته گفت دولت دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا در حال بررسی این مسئله است که آیا هدف جهان بدون تسلیحات هسته ای را مجدداً تأیید کند یا خیر.

می‌شود و ژاپن دوباره تصمیم می‌گیرد که عرصه تحرکات نظامی خود را به خارج از مرزهایش گسترش دهد. در حال حاضر بحران تروریسم در کشورهای آمریکا، ترکیه، فرانسه، انگلیس، آلمان، بلژیک و سوئد جدی است، اوضاع سیاسی در بسیاری از کشورها مانند یونان، اسپانیا، ایتالیا، مصر، ونزوئلا و برزیل بحرانی است و جنگ و درگیری در عراق، سوریه، یمن، لیبی، آفریقا، افغانستان و اوکراین ادامه دارد. مگر قرار نیست که جهان به صلح و آرامشی پایدار برسد؟! پس واقعاً چه اتفاقی در حال رخ دادن است؟

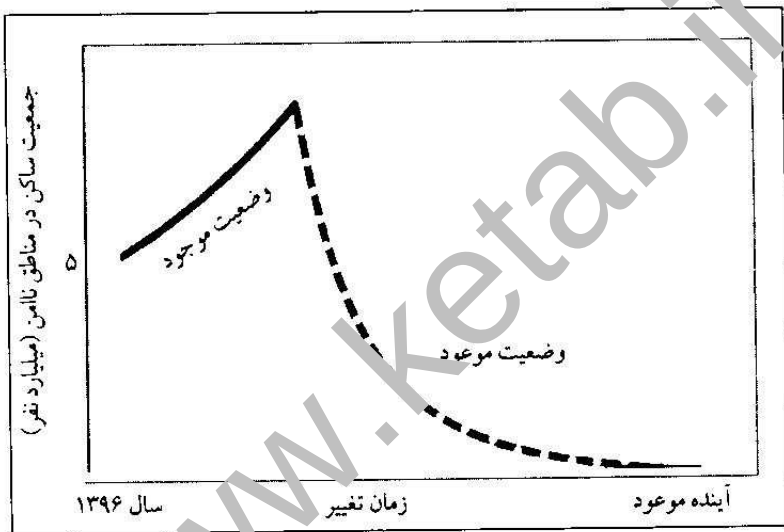
جاییت جهان به سرعت در حال افزایش است. از لحظه‌ای که شما خواندن این کتاب را آغاز کردید بیش از ۲۰۰ نفر به جمعیت جهان اضافه شد.^۱ جمعیت ۷/۵ میلیارد نفری جهان سالانه یک درصد افزایش می‌یابد. به دلیل سیستم موجود اقتصاد جهانی، تورم نیز به‌طور مداوم با نرخ سالانه ۳ درصد افزایش می‌یابد. همه دولت‌ها در تلاش هستند تا با توجه به رشد جمعیت و تورم، اقتصاد کشور خود را توسعه بدهند تا بتوانند پاسخگوی نیازهای روز به روزی مردم خود باشند. به همین دلیل است که سالانه اقتصاد جهان حدود ۴ درصد رشد می‌کند. رشد اقتصادی به معنی رشد مصرف منابع کره زمین است: آب، اکسیژن، انرژی، مواد معدنی، خاک....

اما مگر کره زمین چقدر منابع دارد؟ همین الآن ما در حال مصرف منابع زمین به میزان ۱/۵ برابر میزان موجودی آن هستیم.... ترجیح به روحیه برتری‌جویی و خودمحوری بشری، انتظار می‌رود که درگیری‌ها بر سر بهره‌برداری از منابع زمین آغاز شده باشد.... و این انتظار درستی است چرا که درگیری سال‌هاست که آغاز شده است!

در نتیجه با توجه به اطلاعات «وضعیت موجود جهان» و همچنین آگاهی از «آینده موعود جهان» می‌توانیم نمودار تغییرات «جنگ و صلح» در جهان را ترسیم کنیم. محور عمودی این نمودار نشان‌دهنده جمعیتی از مردم است که در مناطق ناامن جهان زندگی می‌کنند. محور افقی این نمودار نشان‌دهنده زمان آینده است. در شرایط

۱. می‌توانید روند لحظه‌ای افزایش جمعیت جهان را در این سایت <http://www.worldometers.info/world-population>

موجود، وضعیت صلح جهانی هر روز در حال بدتر شدن است و جمعیت مردمی که در شرایط ناامن زندگی می‌کنند در حال افزایش است. اما این روند نمی‌تواند ادامه داشته باشد و «زمان تغییر» فرا خواهد رسید. روزی که مردم بینش و روش زندگی خود را تغییر می‌دهند و جهان را به سمت صلح و آرامش می‌برند. از آن پس، جنگ و ناامنی در مناطق مختلف جهان رو به کاهش می‌گذارد و در ادامه این روند، زمان موعود فرا می‌رسد. زمانی که سایه آرامش‌بخش صلح و امنیت همه جای دنیا را فرا گرفته و دیگر هیچ‌کس در ناامنی زندگی نمی‌کند.

نمودار ۱: تغییرات جمعیت مردمی که در مناطق ناامن زندگی می‌کنند.

اکنون باید از خود پرسیم که «زمان تغییر» چه زمانی فرا خواهد رسید؟ اگر اوضاع جهان ناآرام تر شود، ما مردم عادی هستیم که باید تاوان آن را پس بدهیم و خسارت‌های ناشی از بی‌ثباتی و ناآرامی را تحمل کنیم. بنابراین لازم است که بدانیم: «چرا صلح و آرامش جهانی در حال کاهش است؟» و «آیا روند نزولی صلح سرنوشتی محتوم است؟» و «برای نجات بشریت از چنگال جنگ و بی‌ثباتی چه باید کرد؟» و اینکه: «آیا ما مردم می‌توانیم نقش مؤثری در بهبود وضعیت صلح بازی کنیم؟»

دانشمندان ثابت کرده‌اند که تنها مردم می‌توانند مسیر کنونی صلح جهانی را تغییر دهند و آینده‌ای روشن برای خود و فرزندانشان بسازند. دانشمندان معتقدند که

راه حل اصلی برای نجات بشریت از جنگ های آینده، تحول عظیم و فراگیر در بینش و رفتار مردم جهان است. در حال حاضر میزان مصرف ما به اندازه ای زیاد شده است که برای تضمین پایداری اقتصادمان به سیاره ای بسیار بزرگ تر از کره زمین نیاز داریم. اگر مصرفمان از این بیشتر نشود - که البته در حال بیشتر شدن است - ما به یک کره زمین که بیش از ۱/۵ برابر بزرگ تر باشد، نیازمندیم.... و این اصلاً خبر خوبی نیست! [۱]

زمین پر شده است. من نمی گویم زمین در حال پر شدن است، بلکه زمین همین حالا پر و لبریز است. دیگر ظرفیت ندارد و ما آثار سوء آن را در پیدایش درگیری ها برای تسلط بر ابع، شاهد هستیم. رشد «مصرف گرایی» به ما می گوید که قرار است در آینده، زمین از این هم پرتر بشود. پس آیا نباید منتظر درگیری های بیشتری باشیم؟

منطقه خاورمیانه به ویژه کشور ایران، دارای نقشی راهبردی در تأمین انرژی جهان است. در سالهای گذشته شاهد چندین جنگ در این منطقه بوده ایم و همین الان هم در این منطقه شاهد درگیری ها و ناامنی هایی هستیم. بدین ترتیب آیا انتظار نمی رود که شاهد تحرکات نامنظم بیشتری در این منطقه باشیم؟

با رشد روزافزون انرژی های «سبز» (باد، خورشید، بيو، ...) به نظر می رسيد که توجه به نفت و گاز کاهش داشته باشد. اما پیش بینی های کارشناسان در مورد آینده انرژی جهان،^۱ نشان دهنده کاهش چشم گیری در سهم نفت و گاز در سبد انرژی جهان تا سال ۲۰۴۰ نیست. از یک طرف، نظریه پردازان و گویند که بحرانی ترین منابع کنونی در جهان، «نفت و گاز» است و از طرف دیگر تحلیل گران معتقدند که تحرکات نظامی آمریکا و ناتو در سه دهه اخیر برای تسلط بر منابع و خطوط انتقال نفت و گاز انجام شده است.... و پیش بینی ها نشان می دهند که در آینده، بحران «نفت و گاز» شدیدتر خواهد شد.... پس آیا نباید انتظار داشته باشیم که تحرکات نظامی افزایش یابد؟ در میان اندیشمندان، افراد متعددی را می توان نام برد که درباره جنگ های «نفت و گاز» سخن گفته اند. به طور مثال از غربی ها ویلیام انگدال [۲] و از ایرانیان محسن رنانی [۳] این موضوع را مطرح کرده اند.

«زمان تغییر» همان زمانی است که مردم جهان تغییراتی در بینش و رفتار خود

ایجاد می کنند. اما چه تغییراتی؟ برای دانستن اینکه چه چیزی را باید تغییر بدهیم، ابتدا باید بدانیم که چه چیزی در پیش است؟ با آنکه وضعیت های آینده، به طور دقیق قابل پیش بینی نیستند اما قابل تحلیل هستند. مهم ترین موضوعی که می تواند به تحلیل آینده غیر قابل پیش بینی کمک کند، توجه به «انگیزه ها» و «ریسک ها» است. این «انگیزه ها» هستند که دولت ها را به سوی کارهای سخت و پرهزینه مانند جنگ می کشانند و این «ریسک ها» هستند که آنها را از انجام اقدامات خطرناک برحذر می دارند.

خیلی ها معتقدند که موضوع آینده نگری فقط مخصوص مدیران و کارشناسان عالی رتبه دولتی است، چرا که سرمنشأ تصمیم گیری های کلان در سطوح مدیریت عالی کشورها هستند. اما من می خواهم در این کتاب با تک تک آحاد مردم سخن بگویم و در مورد دلمشغول های آینده و نگرانی های خرد و کلانمان درد دل کنم. می خواهم با هر یک از خواهران و برادران، آنهایی که بیرون خانه شاغل هستند و آنهایی که داخل خانه ها مشغول اند، با مسئولان ارشد و جوان و جوان و میانسال و بزرگسال و سالمند، مردم عادی کوچه و بازار، کسب و کارکنان دولتی و خصوصی و جوانانی که هنوز به بازار کار راه نیافته اند و پیرانی که در سرباز نشسته اند، نجوا کنم.

می خواهم برایتان بگویم که چگونه «مصرف گرایی» از قالب اقتصادی خود خارج شده و بی ثباتی و درگیری را جایگزین صلح و ثبات جهانی کرده است. می خواهم برایتان بگویم که چگونه مردم با «مصرف بهیمن» روند ناامنی را به «زمان تغییر» می رسانند و بشریت را نجات خواهند داد. می خواهم برایتان بگویم که به رغم اینکه رهبران آمریکا همواره مدعی هستند که «گزینه نظامی علیه ایران هم چنان بر روی میز است» اما ما مردم بدون استفاده از هیچ سلاحی، می توانیم به یاری آمریکا علیه کشورمان را کاهش دهیم.

بخش عمده مطالبی که در این کتاب می خوانید شامل گزارش ها، کتابها و مقالات علمی معتبری هستند که توسط دانشمندان و کارشناسان سرشناس ایران و سایر نقاط جهان، نوشته شده اند. با توجه به اینکه موضوع پیش بینی وضعیت صلح، یک مبحث علمی است که در آن از شاخه های مختلف دانش مانند اقتصاد بین الملل، جامعه شناسی، علوم نظامی، محیط زیست، سیاست بین الملل و تاریخ استفاده می شود. در این کتاب مباحث مرتبط با «آینده صلح» با استفاده از بیش از ۵۰ مرجع

فارسی و انگلیسی گردآوری و بررسی شده است.

در فصل اول نگاهی به وضعیت کنونی «صلح» می‌اندازیم و برای این کار از گزارش سال ۲۰۱۵ «مؤسسه اقتصاد و صلح»^۱ استفاده می‌کنیم. این مؤسسه یک اتاق فکر مستقل، متشکل از عده‌ای از متخصصان شناخته شده بین‌المللی است و برای اندازه‌گیری میزان صلح یک روش عددی تعریف کرده است. اندازه‌گیری‌ها و محاسبات «مؤسسه اقتصاد و صلح» نشان می‌دهد که وضعیت صلح جهانی از سال ۱۹۵۰ تا امروز، هر ساله بدتر شده است و پیش‌بینی می‌کند که اگر شرایط بر همین روال باشد وضعیت صلح جهانی تا سال ۲۰۴۰ هم‌چنان به سیر نزولی خود ادامه خواهد داد.

جهان در آینده جهانی شدن،^۲ به شکل یک پارچه «دهکده جهانی» نزدیک می‌شود. جمعیت جهان در حال حاضر از هر زمان دیگری بیشتر است. سیاست‌های رشد اقتصادی به منظور افزایش درآمد و به معنی رشد تولید و خدمات است. برای تضمین تولید و خدمات بیشتر، مردم باید بیشتر مصرف کنند. بدین ترتیب یک چرخه ناسالم از تولید و مصرف شکل گرفته که ضامن افزایش درآمدها و رشد اقتصادی است. اما محاسبات نشان می‌دهند که کره زمین ظرفیت لازم برای رشد اقتصادی در این حد را ندارد. همین حالا میزان استفاده ما از منابع زمین، از محدوده ظرفیت آن فراتر رفته است. اما این سخن جدیدی نیست، این به اندازه حدود ۴۰ سال پیش قابل پیش‌بینی بوده است.

در فصل دوم کتاب خلاصه‌ای از یکی از معتبرترین مطالعات علمی ارائه می‌شود که در مورد «محدودیت‌های حاکم بر رشد اقتصادی» در سطح جهان، شامل شبیه‌سازی‌های رایانه‌ای آینده اقتصاد جهان تا سال ۲۱۰۰ است. در این محاسبات که در سالهای ۱۹۷۲ و ۱۹۹۲ و ۲۰۰۲ انجام گرفت، بسیاری از واقعیت‌های ناشی از ادامه روند «مصرف‌گرایی» که در ۴۵ سال گذشته پیش‌بینی شده بود با مقادیر واقعی منطبق شدند. در این فصل مشخص می‌شود که چرا وضعیت صلح جهانی در حال نزول است، به یک دلیل ساده: «محدودیت منابع». مهم‌ترین منبع انرژی در جهان که ضامن

1. Institute for Economics and Peace (IEP)

2. Globalization

تداوم رشد تولید و خدمات است، سوخت‌های فسیلی و پرمصرف‌ترین آنها «نفت و گاز» است.

در فصل سوم، خلاصه‌ای از مطالعات مؤسسه «تحول عظیم»^۱ ارائه می‌شود تا دلایل علمی کاهش شاخص صلح را روشن‌تر کند. این مؤسسه از سال ۱۹۹۵ شبیه‌سازی وضعیت آینده «پایداری جهان» را آغاز کرده است. در این مؤسسه، شبیه‌سازی رایانه‌ای بسیار ارزشمندی برای پیش‌بینی وضعیت پایداری جهان از سال ۲۰۰۵ تا سال ۲۱۰۰ انجام گرفته است. نتایج به دست آمده به خوبی نشان می‌دهند که چرا ادامه روند «مصرف‌گرایی» در تقابل با بحران محدودیت منابع انرژی، وضعیت صلح جهان را تهدید می‌کند.

در فصل چهارم، صورت مفصل‌تری موضوع محدودیت‌های منابع نفت و گاز در قالب بحث «زوال نفت» بررسی شده تا مشخص شود که چرا کاهش سطح ذخایر و اکتشافات این منابع با کاهش اقتصاد جهان را به چالش کشیده است؟ چرا گرایش به انرژی‌های نو مانند خورشید، باد، بیو، هسته‌ای... نمی‌تواند ظرف چند ده سال آینده بحران نفت و گاز را مدیریت کند؟ چرا تولید نفت از راه‌های جدید مانند نفت و گاز شل، میادین نفتی قطبی و میادین نفتی موجود در آبهای عمیق، نمی‌تواند باعث جبران خسارت‌های ناشی از بحران «زوال نفت» شود؟ و خلاصه اینکه چرا کاهش منابع نفت و گاز، مهم‌ترین بحران آینده جهان است؟

در فصل پنجم، با استفاده از سوابق تاریخی، نوع اکس کشورهای مختلف در برابر پدیده «زوال نفت» را تحلیل و دسته‌بندی می‌کنیم. در این فصل مشخص می‌شود که به چه دلیلی برخی از کشورها مانند آمریکا و چین که از ظرفیت بالای نظامی کافی برخوردار هستند، کاندیداهای اصلی برای به چالش کشیدن صلح جهانی به منظور تثبیت تسلط خود بر منابع و خطوط انتقال نفت و گاز محسوب می‌شوند.

در فصل ششم به شواهد عینی موضوع «دخالل نظامی» می‌پردازیم. در این فصل سوابق جنگ‌ها و تحرکات نظامی ایالات متحده آمریکا، سازمان ناتو و برخی دولت‌های دیگر، که با هدف تسلط بر خطوط انتقال و منابع نفت و گاز انجام شده‌اند

را مطرح می‌کنیم. در این فصل ملاحظه خواهد شد که انگیزه اصلی همه جنگ‌های سه دهه اخیر آمریکا و ناتو، امنیت نفت و گاز بوده است که طبیعتاً این انگیزه در آینده افزایش خواهد یافت.

در فصل هفتم به این سؤال پاسخ می‌دهیم که با توجه به جایگاه منحصر به فرد تنگه هرمز در توزیع نفت در بازار جهانی، آیا تهدید دخالت نظامی آمریکا برای تسلط مستقیم و بی‌رقیب بر این شاه‌رگ انرژی جهان جدی است؟ در این فصل با استفاده از شاخص «زمان آستانه تحمل» حداکثر مدت زمانی را که جهان می‌تواند بسته بودن تنگه هرمز را تحمل کند، محاسبه می‌کنیم. «زمان آستانه تحمل» معیاری مناسب برای اندازه‌گیری میزان «انگیزه و ریسک» آمریکا برای جنگ با ایران است و همان‌طور که خواهد دید تا سال ۲۰۳۰ تهدید دخالت نظامی آمریکا در حال جدی‌تر شدن است.

در نهایت در فصل هشتم به این سؤال پاسخ می‌دهیم که «چگونه نگران باشیم ولی برای آینده‌ای روشن‌تر تلاش کنیم؟» برخی می‌گویند که تصمیم‌گیری‌های شخصی ما به صورت مستقیم بر روی آینده‌ای که از آن سخن می‌گوییم، تأثیر نخواهد گذاشت. اما دانشمندان ثابت می‌کنند که سرنوشت آینده صلح جهان، به دست مردم جهان است. در این فصل خواهیم دید که به‌رغم نشان‌های نگران‌کننده کاهش صلح جهانی و به‌رغم همه تهدیدات موجود در مسیر آینده، و امنیت جهان و ایران، چگونه تغییراتی در پندار و کردار مردم می‌تواند آن «صلح پایدار» و آن «آرامش موعود» را برای مردم ایران و همه مردم جهان به همراه بیاورد.

این حقیقت روشن تاریخی است که «...خداوند سرنوشت هر چیزی را تغییر نمی‌دهد مگر آنکه آنها خویششان خودشان را تغییر دهند...»^۱ در نتیجه به جای آنکه تأثیر افکار و کردار خود را اندک تصور کنیم... یا اینکه از تداوم موفقیت‌ها ناامید شویم... می‌توانیم با افزایش آگاهی و اصلاح رفتار، خود را آماده بهره‌گیری از انرژی بزرگ نهفته در وقایع آینده کنیم تا به جای نابودی در زیر فشار امواج سهمگین آن، بر این امواج بزرگ سوار شده، به پیش رویم و آینده موعود را با دستان خودمان بسازیم.